

Banketbakken: het vervolg

Ritchie Brouwer en Michiel Boxman, SG Echnaton, Almere

Op het SG Echnaton in Almere hebben Ritchie Brouwer (docent Nederlands) en Michiel Boxman (vakdocent) taalgericht vakonderwijs op een bepaalde manier vormgegeven. In dit document worden hun activiteiten uitgelegd. Hun activiteiten zijn gericht op het aanleggen van woordenlijsten met moeilijke vaktaalwoorden, waarbij leerlingen zelf de moeilijke woorden selecteren en vervolgens in hun eigen woorden betekenisomschrijvingen geven van de vaktermen (het betreft hier leerlingen van de afdeling Consumptieve technieken). Bovendien kunnen leerlingen zichzelf toetsen met behulp van het digitale toetsprogramma WINtoets.

Het vaktaalonderwijs is op deze manier dichterbij de leerlingen gebracht, wat voor de docenten een belangrijk omslagpunt is geweest. Zij wilden niet langer als docent bedenken wat voor leerlingen belangrijke begrippen zijn en wat leerlingen moeilijk vinden, maar dit juist vanuit die leerlingen zelf laten komen. In de teksten waar leerlingen mee te maken krijgen, zitten veel (lastige) vaktaalwoorden, die tot gevolg kunnen hebben dat een leerling de tekst niet begrijpt. De rol van een docent moet dan ondersteunend zijn: daar waar nodig moet een docent hulp kunnen bieden om de leerling greep te laten krijgen op die vaktaalwoorden. De docenten hebben daarom een werkwijze ontwikkeld waarbij een woordenlijst wordt aangelegd van moeilijke vaktaalwoorden met hun betekenis, geformuleerd door de leerlingen zelf.

Werkwijze

De vierdejaars leerlingen van de opleiding maken een selectie van moeilijke woorden, uit het vakboek (*Bakken – Theorieboek Consumptieve techniek, 3/4 vbo, EPN 1997*). In dit vakboek worden veel nieuwe termen geïntroduceerd en de derdejaars leerlingen moeten zich deze vaktaalwoorden eigen maken. Nadat de vierdejaars bepaald hebben welke woorden moeilijkheden kunnen opleveren, bedenken zij daar samen goede betekenisomschrijvingen voor. De docent levert hierin dus geen bijdrage; de omschrijving die de leerlingen samen de beste vinden, wordt de definitie van het vaktaalwoord. Er wordt altijd gekozen voor de meest simpele, duidelijke omschrijving. Op deze manier worden de woordenlijsten samengesteld.

Tijdens een praktijkles geeft de docent de leerlingen een vakterm, bijvoorbeeld 'beslag'. Hij vraagt de leerlingen over de betekenis van dat woord na te denken: hoe zou je de betekenis van dit woord het beste kunnen omschrijven? Vervolgens krijgen de leerlingen tijd (variërend van tien tot twintig minuten) om over het vaktaalwoord na te denken. Na die tijd vraagt de docent de leerlingen of ze een definitie hebben kunnen bedenken. Hierna ontstaat altijd een gesprek: leerlingen geven aan wat zij de beste omschrijving vinden en anderen verbeteren of vullen aan. De praktijkles biedt hiervoor een veilige situatie: de leerlingen zijn (met hun handen) bezig en dat maakt de drempel om aan het gesprek deel te nemen lager. Na de mondelinge bespreking van vaktermen tijdens de praktijklessen, gaan de derdejaars leerlingen de vaktermen zelf definiëren. Zij krijgen daarvoor een papier met twee kolommen: in de eerste kolom staat het lijstje met vaktaalwoorden. De tweede kolom is leeg; hier is ruimte om de betekenis op te schrijven. Leerlingen maken deze opdracht in groepjes van vier. Nadat de groepjes de definities hebben bedacht, wordt het eindresultaat klassikaal besproken.

Tot slot krijgen de leerlingen een lijstje met de bekenisomschrijvingen van de vierdejaars leerlingen. Dit lijstje met definities vormt de derde kolom; de leerlingen plakken deze achter de kolom waar zij hun eigen definities hebben opgeschreven. Op deze manier kunnen zij hun eigen betekenisomschrijvingen controleren en bovendien kunnen leerlingen zichzelf zo overhoren; de kolom met de omschrijvingen van de vierdejaarsleerlingen kan omgevouwen worden. (Zie afbeelding 17).

Woordenlijst domein 3, onderwerp 3, Bankeproducten, bladzijde 129/130		
Moeilijke woorden	Wat betekenen deze moeilijke woorden?	Wat betekenen deze moeilijke woorden?
1. Beslag		Een luchtig geklopt mengsel van eieren, suiker, bloem en smaakstoffen, en met soms een vetstof en een garnituur
2. Hoofdgrondstoffen		Zijn stuk voor stuk onmisbaar om een beslag te kunnen maken
3. Albumine		Eiwit uit een kippenci. Dit zorgt voor het volume en het skelet van beslag
4. Volume		Dit is de grootte van een produkt
5. Fijne smaak		Lekkere smaak
6. Fijne structuur		Kleine luchtkamerijes
7. Geconserveerd		Het houdbaar maken van bijv. eiproducten met suiker
8. Eibestanddelen		Eiwit, eidooier
9. Suikerkristal		Een stukje suiker met een hoekige vorm
10. Castormelissuiker		Een suikersoort met een zeer fijne, hoekige kristalvorm
11. Zetmeel		Een stof die in bloem voorkomt en tijdens het bakken vocht bindt
12. Binden		Gebroken zetmeelkorrels nemen het vocht uit het beslag op. Hierdoor gaan deze verstijfselen (= stevig worden)

Afbeelding 17: Woordenlijst banketbakproductie

De grote winstpunten van deze manier van werken zijn:

1. De vierdeklassers helpen de derdeklasser met de vaktaal/ de theorie;
2. De vierdeklassers voelen zich hierdoor serieus genomen;
3. De werkwijze vergemakkelijkt het studeren: de leerlingen hebben al vanuit verschillende invalshoeken over een bepaald begrip gesproken.

Zelf toetsen met behulp van WINToets

De leerlingen kunnen zelf een proeftoets doen door in te loggen via de website van de school. Daar vinden zij een woordenboekje en een toets over de woordenlijsten. De leerlingen krijgen vragen die zijn gebaseerd op de vaktaalwoorden die in de afgelopen periode aan bod zijn geweest. De toets bestaat uit meerkeuzevragen met steeds vier antwoordmogelijkheden. De vaktaalwoorden waarvan de leerlingen de betekenis moeten geven, worden altijd aangeboden in een context. Een voorbeeld van zo'n toetsvraag is: 'Eierdooiers geven het beslag vooral een *fijne smaak*. *Fijne smaak betekent: ...*' (waarna de leerlingen hun keuze aanklikken). Het programma geeft direct aan of een antwoord goed of fout is. Na afloop zien de leerlingen hun score op de toets.

In de toekomst wil de school een link leggen tussen het WINToetsprogramma en de inmiddels ontwikkelde map 'Voor de bakker', waarin vakteksten staan met daarbij vragen over de theorie en de vaktaal. Dan zouden toetsen ontwikkeld kunnen worden met bijvoorbeeld tien vragen over de theorie en tien vragen naar de betekenis van vaktaalwoorden.

Met behulp van dergelijke toetsen kan bovendien de zelfwerkzaamheid van leerlingen hierin steeds verder vergroot worden.

Voor meer informatie over het programma WINToets (dat overigens ook mogelijkheden voor afbeeldingen en videofragmenten biedt), verwijzen de docenten naar de uitgeverij: De Rode Planeet.